

ČESTNÉ ČLENSTVO FÓRA KRESŤANSKÝCH INŠTITÚCIÍ

Fórum kresťanských inštitúcií (FKI) udelilo v decembri 2011 svoje čestné členstvo in memoriam prof. RNDr. Antonovi Hajdukovi, DrSc., ako výraz jeho ocenenia za šírenie kresťanských hodnôt a postojov. Cenu prevzala jeho manželka.

Laudácio na prof. RNDr. Antona Hajduka, DrSc.

V zlatej knihe osobností, ktoré sa nezmazateľne zapísali do pamäti národa, má čestné miesto prof. A. Hajduk. Jeho základným predsavzatím bolo hľadanie pravdy a rešpektovanie slobody človeka. To bola základná niť, okolo ktorej, na kresťanskej pôde, sa odvíjali jeho neúnavné aktivity v zápase o ich presadzovanie v období neslobody a tiež po oslobodení. Bol vedcom, profesorom, filozofom, môžeme si vybrať, hoci profesionálne sa venoval astronómii na pôde Slovenskej akadémie vied.

Prof. RNDr. Anton Hajduk, DrSc., sa narodil roku 1933 v Užhorode. Niekoľko rokov po skončení univerzity sa začal profesionálne venovať astronómii, o ktorú sa zaujímal už od mladosti. Toto nasmerovanie ho sprevádzalo celý život. Vo vedeckej oblasti patril medzi popredných odborníkov v svetovom meradle. Pozoruhodné vedecké výsledky dosiahol najmä v odbore výskumu medziplanetárnej hmoty. Od roku 1970 bol členom Medzinárodnej astronomickej únie, ktorá podľa neho pomenovala jeden z asteroidov *Antonhajduk*. Bol držiteľom diplomu Národnej agentúry pre aeronautiku a vesmír (NASA) i viacerých ocenení SAV. Napísal približne 150 vedeckých prác, stovky populárno-vedeckých článkov a viacero kníh. Bol spoluzakladateľom a spoluautorom „Encyklopédie astronómie“. Bol priekopníkom radarového výskumu meteorov na Slovensku. V roku 1975 a 1976 dostal prémie Slovenského literárneho fondu za pôvodnú vedeckú tvorbu v oblasti literatúry faktu (najmä za knihy „K horizontom vesmíru“ a „K planétam“). Dlhodobu sa venoval rojom Halleyovej kométy, určil pravdepodobnosť zrážky kozmickej sondy Giotto s väčšou časticou počas preletu sondy v blízkosti Halleyovej kométy, čo sa neskôr skvele potvrdilo. Za svoju najvýznamnejšiu prácu považoval spoločný článok s kanadským astronómom dr. Bruceom McIntoshom, v ktorom podali nový model prúdu meteoroidov Halleyovej kométy.

V oblasti popularizácie vedy ho iste pozná veľa čitateľov, poslucháčov rozhlasu či divákov televízie, kde účinkoval do poslednej chvíle. V ťažkom období komunizmu so zápalom a veľkým rizikom prednášal o vesmíre inak, ako to robila vtedajšia protináboženská propaganda.

Prof. Hajduk hovoril o nových objavoch v astronómii, ktoré vyvracali oficiálne doktríny. Prednášal v podzemí. S osvetou sa zameriaval hlavne na učiteľov, ktorí mali možnosť využiť prednášky pri výchove.

Po roku 1989 mohol svoje názory publikovať. Tak vznikli vzácne knihy: Turínske plátno (1991), Božie kráľovstvo (1997) a mnoho článkov s tematikou vzťahu vedy a viery. Toto mal na zreteli pri každej činnosti, či už ako zakladateľ Trnavskej univerzity (1992) a jej prvý rektor, alebo neskôr ako predseda Ústredia slovenskej kresťanskej inteligencie (ÚSKI) od roku 1999. Trnavská univerzita dostala do vienka kresťanské zameralie, čo síce pobúrilo vtedajších silných, ale práve v tomto súboji o pravdu sa ukázala veľkosť prof. Hajduka. Nezlakol sa, nešíril nenávisť voči neprajníkom, ale vytrvalo obhajoval právo na slobodu a demokraciu. Dostalo sa mu uznania a podpory od mnohých zahraničných univerzít. Trnavská univerzita úspešne žije z jeho odkazu, hlási sa k princípom Veľkej Charty európskych univerzít, ktoré obhajujú pre univerzity ich plnú nezávislosť od politickej a ekonomickej moci, ich slobodu uskutočňovať výskum a vyučovať. Trnavská univerzita obhajuje kresťanské princípy, chce chrániť morálne a duchovné hodnoty, vychovávať v duchu ekumenizmu, spolupracovať s univerzitami, výchovnými a vedeckými ústavmi v Slovenskej republike a v zahraničí. K jeho odkazom patrí aj Katolícka univerzita, ktorej korene siahajú k Trnavskej univerzite.

Ako predseda ÚSKI vypracoval projekt pre ďalšie vzdelávanie učiteľov. Bola to vzácna myšlienka, ktorej poslaním bolo odstrániť tie škvrny totalitnej výchovy, ktoré zneužívali vedu prispôbovaním jej výsledkov na boj proti viere. Veľkosť myšlienky je aj v tom, že učitelia sú architektmi budúcich generácií. Pochopili to aj učitelia. Projekt, ktorý ponúkol 12 modulov, po ukončení sa na žiadosť učiteľov s podporou nemeckej nadácie Renovabis zopakoval. Žiaľ, jeho slávnostné ukončenie sa konalo bez účasti prof. Hajduka.

Rovnako úspešný bol aj ďalší projekt vypracovaný pod jeho vedením, ktorý podporila americká nadácia Templeton, v rámci ktorého sa zorganizovali prednášky o vzťahu medzi vedou a vierou pre vysokoškolských študentov vrátane študentov teológie, a to v Bratislave, Badíne a v Košiciach s účasťou študentov z Nitry, Prešova a Spišskej Kapituly.

Kto spočíta prednášky prof. Hajduka? Len v posledných dvoch týždňoch pred odchodom boli tri! Jedinečné boli jeho prednášky o Turínskom plátne; nešlo o nábožné výlevy. Poslucháči mali možnosť počuť a vidieť výsledky hlbokkej vedeckej analýzy.

Veľkou túžbou prof. A. Hajduka bolo prepojenie kresťanských organizácií, ktoré sa venujú evanjelizačnej činnosti v rôznych oblastiach - Fórum kresťanských inštitúcií. Boli to prvé pokusy s veľkou podporou o. biskupa Baláža, ktorý túto myšlienku podporoval. Organizovali sa pravidelné stretnutia s prednáškami, ale sám sa nedožil skutočného rozletu FKI, ktorý sa začal spojením organizačných aktivít Ing. K. Hulmanovej s podporou nadácie Renovabis.

Nemožno spomenúť všetko. Prof. Hajduk obsiahol veľkú šírku akti-

vít. Študoval a propagoval poznatky, nehladiac na únavu. Dôležité je, že podľa toho aj žil a ukázal príklad všetkým, ale osobitne ľuďom vo vede, aby sa neuzatvárali, ale „svietili“ okoliu na jeho ceste k spásu. Na taký veľký odkaz sa nezabúda.

Jozef Tiňo

FIDES ET RATIO

Konferencia biskupov Slovenska priznala v r. 2011 cenu Fides et Ratio, nazvanú podľa rovnomennej encykliky, udeľovanú za vzájomné porozumenie viery a vedy a odovzdávanú v jubilejný deň vydania tejto encykliky dvom osobnostiam, a to prof. Ing. Jánovi Letzovi, PhD. a prof. RNDr. Jozefovi Tiňovi, DrSc. Prinášame laudácie prednesené pri tejto príležitosti aj prednášky nových laureátov tohto prestížneho ocenenia a úprimne im k získaniu ceny Fides et Ratio blahoželáme.

Laudácia na prof. Ing. Jána Letza, PhD.

Ak dovoľíte, začal by som temným stredovekom. Aspoň tak nás to kedysi učili a mnohí stále učia, že stredovek bol vraj temný. Petrarca, zrejme autor tohto termínu, tým síce myslel niečo iné, ako sa myslí dnes, no Hegel si pýtal sedemmilíové čižmy, aby mohol toto podľa neho neplodné obdobie preskočiť.

S obľubou zvyknem hovoriť, že keď niekto obdobie stredoveku označí za temné, tak to temno naozaj existuje – ale v myslí toho, kto o ňom málo vie a veľa hovorí.

Ak si odmyslíme skutočné kultúrne temno vytvorené sťahovaním národov, to, čo po ňom nasledovalo, bola plodná diskusia medzi starými aj novými myšlienkami, ktorá okrem iného viedla aj k položeniu základov pre modernú prírodnú vedu.

Nebudem tu teraz rozoberať toto obdobie, k tomu je už dnes k dispozícii dosť prameňov. Preskočím radšej – aj keď bez Heglových sedemmilíových čižiem – k obdobiu temna, ktoré sme zažili na vlastnej koži. K obdobiu, keď na rozdiel od stredoveku bola oficiálne povolená jediná filozofia, ktorá vlastne ani filozofiou nebola. Všetko ostatné bolo zakázané a označené za myslenie „zahnívajúceho kapitalizmu“. Najdôležitejšou zo štátnic bola skúška z „mafie“ (aká to úžasná skratka vznikla v ľudovej tvorivosti z termínu „marxistická filozofia“!).